

(/)

 (/) > 1. Verdenskrig (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1-verdenskrig-53-53-53>)

> Bøger (<http://www.historie-online.dk/boger>)

> Anmeldelser (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > Zeppelinbasen i Tønder

← Forrige artikel (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1-verdenskrig-53-53-53/sangeren-fra-fyret-og-krigshelten-fra-agger>)

Zeppelinbasen i Tønder

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 2667

Del artikel: ([https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-](https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1-verdenskrig-53-53-53/zeppelinbasen-i-toender)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1-verdenskrig-53-53-53/zeppelinbasen-i-toender](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1-verdenskrig-53-53-53/zeppelinbasen-i-toender))

(<https://twitter.com/home?status=>. Aktiviteten kan ses på [\[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1-verdenskrig-53-53-53/zeppelinbasen-i-toender\]\(http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1-verdenskrig-53-53-53/zeppelinbasen-i-toender\)\) !\[\]\(b4eeff342f60cc7bcd67d869b4fedca2_img.jpg\)](http://www.historie-</p></div><div data-bbox=)

([\[\\[toender&title=\\]\\(http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1-verdenskrig-53-53-53/zeppelinbasen-i-toender&title=\\)\\)\]\(http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1-verdenskrig-53-53-53/zeppelinbasen-i-</p></div><div data-bbox=\)](http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-</p></div><div data-bbox=)

Mogens Jensen

Zeppelinbasen i Tønder

Historisk Samfund for Sønderjylland 2020. 108 sider. Illustreret. Pris 168 kr. (98 kr. for medlemmer)

Af Kresten Søe

Tønder - provinsbyen, der fik nøglerolle i 1. verdenskrig

Tønder (eller Tondern, som byen hed inden Genforeningen) var 1914 en mindre provinsby med ca. 5000 indbyggere. Da 1. Verdenskrig brød ud fik byen både ved sin beliggenhed højt mod nord i det tyske kejserrige og de omkringliggende åbne arealer hurtigt en central rolle i den tyske flådestrategi.

Mod forventning blev den ventede engelske flådeblokade nemlig ikke lagt tæt på den tyske kyst men i form af en fjernblokade ved Kanalen og mellem England og Norge. Dette skabte et øjeblikkeligt behov for en intensiv fjernrekognoscering for den tyske Højsøflåde.

En sådan foretaget med krigsskibe var både bekostelig og resursekrævende. Men fra luften var det en anden sag. Flyvemaskinerne var dog her stadig for primitive og upålidelige. Til gengæld blev

Zeppelinieren - luftskibet, der var opkaldt efter sin tyske opfinder Ferdinand Graf von Zeppelin - i krigens første år et tysk teknologisk trumfkort. Luftskibet var nemlig her flyvemaskinen langt overlegen i både rækkevidde, pålidelighed og flyvehøjde. Dertil var konstruktionen både forholdsvis hurtig og billig.

Zeppelinieren som luftens dronning

Marinen havde inden krigsudbruddet haft en lunken holdning til Zeppelinieren. Men den engelsk blokadestrategi satte fart i udviklingen. Højsøflåden bestilte hastigt nye luftskibe, som foruden Tønder skulle operere fra to andre store baser ved Hamburg og Cuxhaven.

Baserne bestod primært af enorme hangarer til luftskibene og anlæg til produktion af brint til opdrift samt diverse værksteder til vedligeholdelse og barakker til arbejdere, mekanikere, kontorfolk og bevogtningsmandskab.

Den første luftskibshal stod færdig i Tønder allerede februar 1915. Samme forår ankom to luftskibe. Mandskabet øgedes derefter gradvist til 600, mens der blev opført yderligere en hal, en flyhangar og til sidst i 1916 en enorm 44 m høj dobbelt luftskibshal på 242 x 72 m i areal med navnet Toska.

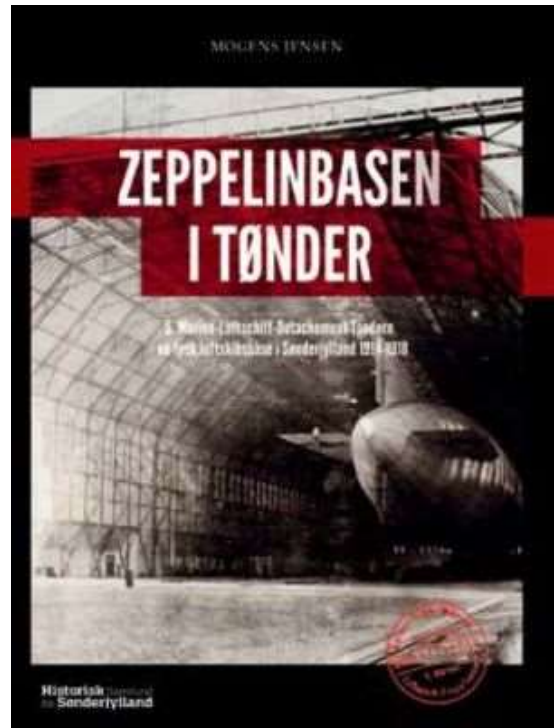
Under krigen voksede Zeppelinerne i størrelse til giganter på over 200 m i længden med en nyttelast på 40 tons. Udover rekognoscering udvidedes opgaverne, idet der fra Tønder i 1915 også udgik Zeppelinerne til bombetogter over England. Bomberne skabte indledningsvis panik, og det var på daværende tidspunkt langt fra indlysende, at flyvemaskinen i sidste ende ville formå at vinde kapløbet om lufttheredømmet over Zeppelinerne.

Også den endelige rollefordeling her blev reelt illustreret i Tønder, hvor hangarbaserede engelske fly juli 1918 satte basen ud af spillet med bombetræffere på hallerne Tobias og Toska, og to store zeppelinerne udbrændte.

Det endelige punktum for luftskibenes bombetogter blev sat i august samme år, hvor det nye kæmpeluftskib L70 gik tabt og luftskibsafdelingens leder, den karismatiske Peter Strasser, og hele besætningen omkom ved et britisk flyangreb under et bombetogt over England.

Indbydende layout og bredt dækkende formidling

Mogens Jensen beskriver på udmærket vis fra de første spadestik til krigsafslutningen i 1918 Tønderbasens bygningers og de forskellige enheders funktion og opgaver både på jorden og i luften. Yderligere krydderi udgøres af beretninger om markante togter og fx luftskibe, der gik tabt. Hertil

kommer erindringer om dagliglivet for mandskabet og forholdet til lokalbefolkningen i Tønder. Fremstillingen giver også plads til en spændende og velafbalanceret redegørelse for samtidsrammen og udviklingen i krigsførelsen i luften med en glimrende anskueliggørelse af Zeppelinerens sårbarhed på grund af det eksplosive brintindhold, afhængighed af vejrliget og belastningen på mandskabet, der ikke blot var presset af angsten for døden i flammerne og de store tab, men også skulle udholde kulden og den tynde luft i timevis i de store højder.

Fremstillingen har enkelte steder tendens til at blive lidt tør med unødvendige detaljer, tal og navne. Men dette kun stedvise moment bliver så rigeligt opvejet af et fremragende atmosfæremættet autentisk illustrationsmateriale, som overalt fanger og fastholder læseren i sit fine samspil med teksten.

I det hele taget vidner bogens litteraturliste og de mange kilder om et meget grundigt arbejde. I indledningen skrives beskedent, at bogen på ingen måde gør krav på at være udtømmende.

Måske ikke, men Mogens Jensens bog har til gengæld for mig her den rigtige balance mellem layout, formidling og faglighed. "Zeppelinbasen i Tønder" er med sin brede fremstilling med basen fra alle vinkler det værk, der dækker emnet bedst både bredt og samlet.

Andre bøger om Zeppelinerne og Tønderbasen

Det sidste års tid har budt på flere danske udgivelser om luftskibskrigsførelsen. Her tænkes på Jens Robdrup: "Zeppeliner. Da krigen blev luftbåren" og Knud Jakobsens to fine journalistisk/historiske fremstillinger: "Angrebet på Tønderbasen" og "Kejserens sidste luftskib". Synsvinklen i fremstillingen er i disse for de to førstes titlers vedkommende primært skildret fra engelsk side. Mogens Jensens bog supplerer og udbygger her både med sin primære tyske vinkel og sin samlede dækkende fremstilling af begivenhederne med basens historie og vilkårene for både luftskibe, mandskab og lokalbefolkningen fra først til sidst.

Nyt oplevelses- og formidlingscenter som turistmagnet?

Udgivelsen i år er næppe tilfældig. Tingene rører nemlig på sig i Tønder, hvor der nu takket være flere fondsmidler og kommunale bevillinger er fremskredne planer til, at basens rester kan forvandles til et stort oplevelses- og formidlingscenter. Tønder er den bedst bevarede zeppelinbase, der er tilbage i Europa, idet fundamenterne fra de tre store luftskibshaller og andre faciliteter stadig står. Tilmed er flyhangaren bevaret og er nu under restaurering.

Kommunen har indset det lokale potentiale i at gøre baseområdet til en både lokal, dansk-tysk og international historisk turistattraktion, og hele projektet er under bevægelse. Det ønskes alt muligt held herfra.

[Historie-online.dk, den 2. september 2020]

← **Forrige artikel** (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1-verdenskrig-53-53-sangeren-fra-fyret-og-krigshelten-fra-agger>)

SE RELATEREDE ARTIKLER

(<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/langt-fra-vestfronten>) (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/overvindelsen-af-foerste-verdenskrig>) (<http://www.historie-online.dk/boger/the-league-of-nations>)